

**АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО
1580.**

Врз основа на член 136 став 7 и 8, член 138 став 6, член 139 став 2 и член 144 од Законот за воздухопловство ("Службен весник на Република Македонија" бр.14/06, 24/07, 103/08 и 67/10) директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ, ПРОВЕРКИ,
ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА НА ПЕРСОНАЛОТ
НА КОНТРОЛАТА НА ЛЕТАЊЕ****1. ОПШТИ ОДРЕДБИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат начинот на вршење на обуката за стекнување на стручна оспособеност како и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење на организациите или центрите за обука, формата, содржината, евиденцијата и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверенијата за вршење на обука на организациите или центрите за обука, начинот на спроведување на редовната и вонредната проверка, условите за стекнување на дозволите и овластувањата, начинот на издавање, продолжување, промена и суспендирање на дозволите, форма, содржина, рок на важење, видот и евиденцијата на дозволите и овластувањата, како и критериумите, начин и постапка за признавање на завршена обука, програми за обука, положени испити, стекнати дозволи и овластувања во странство на персоналот на контрола на летање.

Член 2

Одделните изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1) **аеродромски сообраќај** е летање на сите воздухоплови во контролирана зона на аеродромот и движење на воздухоплови и други возила по површините за маневрирање на истиот аеродром;

2) **персонал на контрола на летање** е студент контролор на летање, контролор на летање и помошник контролор на летање;

3) **единица на контрола на летање** е одредена обласна контрола на летање, приодна контрола на летање или аеродромска контрола на летање со определена просторна надлежност;

4) **дозвола (licence)** е исправа што се издава и во која се впишува одреден рејтинг, придружно овластување или посебно овластување согласно овој правилник, а која му дава право на нејзиниот законски имател да дава услуги на контрола на летање, во согласност со рејтинзите и овластувањата содржани во неа;

5) **рејтинг (rating)** е овластување впишано во дозволата, кое претставува составен дел на истата и со кое се утврдени посебните услови, права или ограничувања кои се однесуваат на дозволата;

6) **придружно овластување (rating endorsement)** е овластување впишано во дозволата, кое претставува составен дел на истата и со кое се наведуваат посебните услови, права или ограничувања кои се однесуваат на одредениот рејтинг;

7) **посебно овластување за одредена единица на контрола на летање, односно за одредено оперативно работно место (unit endorsement)** е овластување впишано во дозволата, кое претставува нејзин составен дел и со кое се наведува индикаторот на ICAO за локација и секторите и/или работните места каде што е оспособен да работи имателот на дозволата;

8) **посебно овластување за познавање на јазик (language endorsement)** е овластување впишано во дозволата, кое претставува нејзин составен дел и со кое се наведува нивото на познавање на јазик на имателот на дозволата;

9) **посебно овластување за инструктор (instructor endorsement)** е овластување впишано во дозволата, кое претставува нејзин составен дел и со кое се наведува компетентноста на имателот на дозволата да врши обука за стручно оспособување на оперативно работно место;

10) **посебно овластување за оценувач/испитувач (assessor endorsement)** е овластување впишано во дозволата, кое претставува нејзин составен дел и со кое се наведува компетентноста на имателот на дозволата да врши оценување на компетентноста на персоналот на контрола на летање;

11) **индикатор на ICAO за локација (ICAO location indicator)** е код од четири букви составен во согласност со правилата пропишани со ICAO Документот 7910 и којшто е доделен на локацијата на стационараната воздухопловна станица;

12) **сектор (sector)** е дел од контролираната област и/или дел од областа на службата за информирање во лет, односно горниот слој на таа област;

13) **компетентност** е поседување на соодветно знаење, вештина и искуство неопходни за безбедно извршување на работи на контрола на летање соодветни на овластувањата впишани во дозволата;

14) **обука (training)** е збир од теоретски курсеви, практични вежби, вклучувајќи ја и симулацијата и стручното оспособување на оперативно работно место потребни за да се добијат и одржат вештините за обезбедување на безбедна, висококвалитетна контрола на летање;

15) **организација или центар за обука (training provider)** е организација што е овластена од надлежниот национален надзорен орган за вршење на еден или повеќе видови на обука;

16) **програма за одржување на компетентност во одредена единица (Unit Competence Scheme)** е одобрена програма со која се определува начинот врз основа на кој единицата обезбедува одржување на стручноста на својот персонал;

17) **програма за обука во одредена единица (Unit Training Plan)** е одобрена програма во која детално се наведени постапките и роковите потребни да се овозможи примена на процедурите на единицата во локалната област, под надзор на инструкторот за обука на оперативно работно место.

2. СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ

2.1. Услови за вршење на обука

Член 3

Стручна оспособеност на персоналот на контрола на летање се стекнува во организации или центри за обука овластени од соодветните национални воздухопловни власти кои треба да ги исполнуваат посебните услови пропишани со ИКАО Анекс 1 и ЕУ Директивата 2006/23/ЕЗ за дозволи на контролорите на летање на Заедницата која е превземена со Анексот 1 на Мултилатералната спогодба за основање на Европска заедничка воздухопловна област ("Службен весник на Република Македонија" бр.27/2007 и 98/2009).

Член 4

(1) За да вршат обука на персонал на контролата на летање, организациите или центрите за обука со седиште во Република Македонија, треба да имаат уверение, издадено од страна на Агенцијата за цивилно воздухопловство (во натамошниот текст: Агенцијата).

(2) За добивање на уверение од став (1) на овој член организациите или центрите за обука треба да имаат:

а) програма за обука на персонал на контролата на летање во согласност со одредбите на овој правилник и истата да биде одобрена од Агенцијата;

б) ефикасна структура на управување и персонал со соодветни квалификации и искуство за вршење на обука согласно овој правилник;

в) соодветни простории, опрема и сместување за изведување на обуката согласно одобрената програма за обука;

г) соодветна стручна литература согласно одобрената програма за обука;

д) прирачник за обука и процедури за потребите на персоналот на организацијата или центарот за обука кој треба да опфаќа:

- опис на обуките за кои организацијата или центарот за обука има овластување;

- содржина на обуките кои ќе се вршат, вклучувајќи ги и материјалите и опремата која ќе биде користена;

- име и презиме, делокруг на работа и квалификации на лицето одговорно за исполнување на условите за стекнување на уверението за вршење на обука на персонал на контролата на летање;

- опис на надлежностите, одговорностите и квалификациите на персоналот одговорен за планирање, изведување и надзор на обуката;

- опис на процедурите кои се користат за утврдување и одржување на компетентноста на персоналот за вршење на обука (unit competence scheme);

- опис на методологијата која се користи за водење на евиденцијата и чување на податоците за завршените обуки и стекнатите квалификации;

ѓ) методологија што ќе ја користат при утврдувањето на деталите во врска со содржината, организацијата и траењето на курсевите за обука, плановите (програмите) за обука во единицата и програмата за одржување на компетентност во одредената единица;

е) методологија на изведување на испитите и оценувањата, како и детални квалификации на испитувачите за испитите што се однесуваат на почетната обука, вклучувајќи ја и обуката на симулатор;

ж) прирачник за системот на управување со квалитет, со кој се осигурува дека обуката се спроведува согласно условите предвидени со овој правилник и

з) потребни финансиски средства за спроведување на обуката согласно одобрената програма за обука и соодветно осигурително покритие за своите активности во согласност со видот на дадената обука.

(3) За да вршат обука во единица на контрола на летање, организациите или центрите за обука покрај исполнувањето на условите од став (2) на овој член треба да бидат овластени за давање на услуги на воздухопловна навигација.

2.2. Форма, содржина, евиденција и начин на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за вршење на обука на персонал на контролата на летање на организациите или центрите за обука

Член 5

(1) За издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука на персонал на контролата на летање, организациите или центрите за обука со седиште во Република Македонија поднесуваат барање до Агенцијата, со кое се приложуваат докази дека се исполнети условите за добивање на уверение од член 4 на овој правилник.

(2) Барањето за продолжување на уверението се поднесува најмалку 30 дена пред истекот на важноста на уверението, а за обновување најдоцна 30 дена по истекот на важноста на уверението.

(3) Доколку организацијата или центарот за обука не поднесе барање за продолжување или обновување во роковите утврдени во став (2) на овој член, уверението се смета за повлечено.

Член 6

(1) Агенцијата по приемот на барањето, врши проверка дали е уплатена административна такса, проверка на приложената документација, како и оперативна проверка со цел да се утврди дали организацијата или центарот за обука ги исполнува условите и техничките можности за вршење обука на персонал на контролата на летање.

(2) Проверките од став (1) на овој член се вршат и при продолжување, обновување или промена на уверението.

(3) При извршување на проверките од став (1) на овој член Агенцијата користи листи за проверки претходно изготвени согласно документацијата и податоците кои се проверуваат.

(4) Доколку од проверките наведени во став (1) на овој член Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука ги исполнува условите за вршење обука на персонал на контролата на летање во рок од 30 дена од денот на поднесување на уредно и комплетно барање донесува решение за издавање, продолжување, обновување или промена кое заедно со

уверението за вршење на обука му се доставуваат на барателот откако ќе донесе доказ дека го платил надоместокот за издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука.

(5) Доколку Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука не ги исполнува условите за вршење обука на персонал на контролата на летање донесува решение за одбивање на барањето за издавање, продолжување, обновување или промена на уверение за вршење на обука кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 7

(1) На организации или центри за обука, уверението за вршење обука на кандидати за персонал на контрола на летање и/или на персонал на контрола на летање, им се издава на образец, даден во Прилог 1 на овој правилник.

(2) Уверението за вршење обука на кандидати за персонал на контрола на летање и/или на персонал на контрола на летање, се издава со рок на важење од две години.

(3) За издадените уверенија за вршење на обука на кандидати за персонал на контрола на летање и/или на персонал на контрола на летање Агенцијата води евиденција.

(4) Евиденцијата од став (3) на овој член содржи податоци за работата на организацијата или центарот кој врши обука на кандидати за персонал на контрола на летање и/или на персонал на контрола на летање, како и контакт телефони и адреси на одговорните лица.

Член 8

(1) Агенцијата ја следи усогласеноста на работењето на организациите или центрите за обука со условите пропишани со овој правилник.

(2) Доколку Агенцијата утврди дека организацијата или центарот за обука повеќе не ги исполнува условите пропишани со овој правилник, ќе го одземе уверението за вршење на обука на кандидати за персонал на контрола на летање и/или на персонал на контрола на летање.

2.3. Посебни услови и начин на вршење на обука

Член 9

(1) Стручното оспособување на персоналот на контрола на летање има за цел стручно да ги оспособи лицата кандидати за персонал на контролата на летање со неопходното знаење, рутина и вештина за стекнување на дозвола, рејтинг, придружно овластување и/или одредено посебно овластување.

(2) Стручното оспособување од став (1) на овој член се состои од: почетна обука (Initial Training), обука во одредена единица на контрола на летање, односно на одредено оперативно работно место (ATC Unit Training), континуирана обука (Continuation Training), напредна обука за инструктор на контролор или помошник контролор на летање (Training of On-the-job training instructors) и напредна обука за оценувач/испитувач (Training of Examiners and/or Assessors).

2.3.1. Почетна обука

Член 10

(1) За да биде примен на почетна обука, кандидатот за контролор на летање треба да ги исполнува следните услови:

1) да има наполнето најмалку 18 години, но не повеќе од 25 години;

2) да има најмалку средна стручна подготовка;

3) да има успешно завршен EUROCONTROL FEAST тест за селекција на контролори на летање (во натамошниот текст: FEAST тест);

4) да има лекарско уверение за здравствена способност класа 3;

5) да има познавање на англиски јазик (најмалку ниво B2 Common European Framework of Reference for Languages).

(2) За да биде примен на почетна обука, кандидатот за помошник на контролор на летање треба да ги исполнува следните услови:

1) да има наполнето најмалку 18 години;

2) да има најмалку средна стручна подготовка;

3) да има успешно завршен FEAST тест;

4) да има лекарско уверение за здравствена способност класа 4;

5) да има познавање на англиски јазик (најмалку ниво B1 Common European Framework of Reference for Languages).

Член 11

(1) FEAST тестот од член 10 став (1) точка 3 и став (2) точка 3 на овој правилник, се спроведува од страна на FEAST администратори овластени од страна на EUROCONTROL.

(2) Утврдувањето на степенот на познавање на англиски јазик од член 10 став (1) точка 5 и став (2) точка 5 на овој правилник се врши согласно тест одобрен од страна на Агенцијата.

(3) Тестот од став (2) на овој член го спроведува организација, центар или испитувач за англиски јазик на кој му е издадено уверение согласно член 136 став (5) од Законот за воздухопловство, односно кој се наоѓа на листата на воздухопловни стручњаци.

Член 12

(1) Почетната обука има за цел стекнување на основни стручни знаења и вештини неопходни за стекнување на дозвола на студент контролор на летање и за отпочнување на обука во одредена единица на контрола на летање.

(2) Обуката од став (1) на овој член се изведува на начин детално опишан во програмата за обука во две фази, и тоа: основна обука (Basic Training) и обука за одреден рејтинг (Rating Training).

Член 13

(1) Почетната обука му овозможува на кандидатот за стекнување на дозвола студент контролор на летање да ги постигне целите на основната обука и обуката за рејтинг, предвидени во „Спецификациите за заедничката основна содржина на почетната обука за контролори на летање“ на EUROCONTROL (EUROCONTROL

Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training), како и да се оспособи за безбедно, брзо и ефикасно вршење на контролата на летање.

(2) Почетната обука опфаќа теоретски и практични курсеви, вклучувајќи и симулација.

(3) Програмата за почетна обука ги опфаќа следниве предмети: воздухопловни прописи, управување со воздухопловни сообраќај вклучувајќи ги и постапките за цивилно-воена соработка, метеорологија, воздухопловна навигација, воздухоплови и принципи на летање вклучувајќи го разбирањето меѓу контролорот на летање и пилотот, човечки фактори, опрема и системи, работно опкружување, безбедност и безбедносна култура, системи за управување со безбедноста, вонредни (невообичаени/итни) ситуации, деградирани системи и познавање на јазикот вклучувајќи ја радиотелефонската фразеологија.

(4) Времетраењето на основната обука и обуката за одреден рејтинг се утврдува во одобрените програми за обука и истото не може да биде пократко од четири недели за секоја фаза одделно.

(5) Наставата во рамките на почетната обука се врши на начин со кој се овозможува кандидатите да се подготват за давање на различни видови услуги на контрола на летање со посебен акцент ставен на безбедносните аспекти. Со знаењата и вештините стекнати преку почетната обука, кандидатот се смета за компетентен да се справува со ситуации при комплексен и густ воздушен сообраќај.

(6) Компетентноста на кандидатот по завршувањето на почетната обука се оценува по пат на соодветни испити или преку систем на континуирано оценување.

(7) Почетната обука се смета за успешно завршена ако кандидатот покажал успех од минимум 75% за секој предмет поединечно.

2.3.2. Обука во одредена единица на контрола на летање, односно одредено оперативно работно место

Член 14

(1) Кандидатот за контролор на летање, односно контролор на летање може да започне обука во одредена единица на контрола на летање доколку ги исполнува следните услови:

- 1) да поседува дозвола на студент контролор на летање или контролор на летање;
- 2) да има најмалку средна стручна подготовка;
- 3) да има успешно завршена обука за одреден рејтинг;
- 4) да има лекарско уверение за здравствена способност класа 3;
- 5) да има познавање на англиски јазик (најмалку оперативно ниво 4 на ICAO).

(2) На контролор на летање кој е упатен на обука во одредена единица на контрола на летање со цел стекнување на дополнителен рејтинг, придружно овластување и/или овластување за одредена единица за контрола на летање или одредено оперативно работно место, дозволата за контролор на летање ќе му се смета за дозвола за студент контролор на летање, врз основа на која може да обезбедува услуги на контрола на летање под надзор на соодветно квалификуван инструктор.

(3) Кандидатот од став (1) на овој член треба да ја започне обуката во одредена единица на контрола на летање во рок од шест месеци од завршување на обуката за одреден рејтинг и придружно овластување доколку истото постои.

(4) По исклучок од став (3) на овој член контролор на летање може да ја започне обуката во одредена единица на летање и по истекот од рокот од шест месеци ако соодветниот рејтинг и придружно овластување доколку истото постои го поседува во моментот на отпочнување на обуката или го поседувал во последните четири години.

(5) Кандидатот кој не ги исполнува условите од ставовите (3) или (4) на овој член може да ја започне обуката од став (1) на овој член ако со успех од најмалку 75% го положи испитот за оценување на предходно стекнатата компетентност во организацијата или центарот за обука во која ја има завршено почетната обука, согласно стандардите од документот „Спецификациите за заедничката основна содржина на почетната обука за контролори на летање“ на EUROCONTROL (EUROCONTROL Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training), Анекс соодветен на рејтингот и/или придружното овластување за кое му била издадена дозволата за контролор на летање.

Член 15

Кандидатот за помошник на контролор на летање може да започне обука во одредена единица на контрола на летање доколку ги исполнува следните услови:

- 1) да има најмалку средна стручна подготовка;
- 2) да има успешно завршена почетна обука за контролор на летање или помошник контролор на летање;
- 3) да има лекарско уверение за здравствена способност класа 4;
- 4) да има познавање на англиски јазик најмалку оперативно ниво 3 на ICAO.

Член 16

(1) По успешно завршена почетна обука, кандидатот за контролор или помошник контролор на летање започнува обука во одредена единица на контрола на летање, која има за цел да го оспособи на одредено ниво на компетентност за стекнување на дозвола на контролор или помошник контролор на летање со соодветен рејтинг, придружно овластување и посебно овластување за одредена единица на контрола на летање, односно одредено оперативно работно место.

(2) Обуката од став (1) на овој член се изведува во одредена единица на контрола на летање во три фази, и тоа: преодна обука (Transitional Training), подготвителна обука (Pre-OJT) и обука за оперативно работно место (OJT).

(3) По исклучок од став (2) на овој член, обуката во одредена единица на контрола на летање за стекнување на овластување за помошник контролор на летање за Скопје-центар за обласна контрола на летање (Skopje ACC/ASI), овластување за контролор на летање за Скопје кула (Skopje TWR/EXC) и овластување за контролор на летање за Охрид кула и природна контрола на летање (Ohrid TWR/APP/EXC) се состои од преодна обука (Transitional Training) и обука за оперативно работно место (OJT).

(4) Секоја единица на контрола на летање мора да има одобрена програма за обука во единицата на контрола на летање (ATC Unit Training Plan), кој ги содржи одговорностите на персоналот инволвиран во стручното оспособување, видовите и начинот на спроведување на обуките во единиците на контрола на летање, целите што треба да се постигнат, методите и средствата кои се користат при спроведување на стручното оспособување, елементите на системот за оценување на компетентноста вклучувајќи ги работните ангажмани, оценувањето на напредокот, испитите, времетраењето на стручното оспособување во единицата на контролата на летање, водење на евиденцијата и чување на податоците за обуката и постапките за известување на Агенцијата.

(5) Програмата за обука во единицата на контрола на летање од став (4) на овој член, единицата на контрола на летање го доставува до Агенцијата на одобрување на секои три години.

(6) Нивото на знаења и вештини стекнати во рамките на секоја од фазите на обуката во одредена единица на контрола на летање се оценува по пат на испити или преку систем на континуирано оценување, кои ги спроведуваат испитувачи или оценувачи на компетентност кои се непристрасни и објективни при нивната проценка.

(7) Обуката во одредена единица на контрола на летање се смета за успешно завршена ако кандидатот покажал успех од минимум 80% за секој предмет поединечно.

Член 17

Преодната обука, има за цел стекнување на теоретско знаење, својствено за определени локални услови, во текот на која се користење на различни методи и со употреба на симулации се развиваат вештини карактеристични за тие локални услови.

Член 18

Подготвителната обука се изведува на симулатор со локални карактеристики и има за цел соодветно да го подготви лицето кое се обучува за успешно започнување на обука на оперативно работно место во рамките на одредена единица на контрола на летање.

Член 19

Обуката на оперативно работно место има за цел практично интегрирање на претходно стекнатите рутини и вештини поврзани со работното место во реална ситуација на сообраќај, под надзор на квалификуван инструктор со посебно овластување за обука на оперативно работно место.

2.3.3. Континуирана обука

Член 20

(1) Континуираната обука има за цел подобрување на стекнатите знаења и вештини заради одржување на важењето на рејтинзите, придружните и посебните овластувања од дозволата.

(2) Обуката од став (1) на овој член опфаќа курсеви за обнова на знаењето, обука за вонредни ситуации, јазична обука и обука за конверзија и истата се врши преку теоретски и практични курсеви со симулација.

(3) Организацијата или центарот за обука изготвува програми за одржување на компетентност во одредените единици и истите на секои три години да ги достави до Агенцијата на одобрување.

(4) Во програмите од став (3) на овој член детално се наведуваат процесите, човечките ресурси и роковите потребни за обезбедување соодветна континуирана обука и за докажување на компетентноста преку спроведување на редовни и вонредни проценки.

(5) Роковите од став (4) на овој член се определуваат во согласност со функционалните потреби на персоналот на контрола на летање кој работи во одредената единица, особено во поглед на промените или планираните промени на постапките или опремата или во поглед на целокупните безбедносни барања.

(6) Компетентноста на секој контролор на летање или помошник контролор на летање се оценува секоја година.

(7) Компетентноста на инструктор односно оценувач/испитувач на контролор и/или на помошник контролор на летање, се оценува на секои три години.

(8) Единицата на контрола на летање најдоцна до 30 јуни во тековната година ја известува Агенцијата за редовните проценки на компетентноста од став (4) на овој член спроведени во претходната година.

(9) Единицата на контрола на летање ја известува Агенцијата за секоја вонредна проценка на компетентноста од став (4) на овој член во рок од седум дена.

2.3.4. Напредна обука

Член 21

Напредната обука има за цел контролорот на летање или помошникот контролор на летање да се стекне со одредено ниво на компетентност за полагање испит за стекнување со посебно овластување за инструктор на контролор или за инструктор на помошник контролор на летање или посебно овластување за оценувач/испитувач на контролор или оценувач/испитувач на помошник контролор на летање и/или за извршување на одредени стручни работи во врска со контролата на летање.

Член 22

(1) Напредна обука за стекнување на посебно овластување за инструктор на контролор на летање може да започне контролор на летање со:

- важечка дозвола на контрола на летање со соодветен рејтинг, придружно овластување и овластување за работа на одредено оперативно работно место;

- најмалку две години работно искуство како контролор на летање со соодветен рејтинг;

- најмалку шест месеци искуство како контролор на летање со овластување за работа на одредено оперативно работно место;

- позитивна оценка за компетентноста за работа на работното место на кое работи, според програмата за одржување на компетентност во единицата на контрола на летање и

- важечко лекарско уверение за класа 3;

(2) Напредна обука за стекнување на посебно овластување за инструктор на помошник контролор на летање може да започне помошник контролор на летање со:

- важечка дозвола на помошник контролор на летање и овластување за работа на одредено оперативно работно место;

- најмалку две години работно искуство како помошник контролор на летање;

- најмалку шест месеци искуство како помошник контролор на летање со овластување за работа на одредено оперативно работно место;

- позитивна оценка за компетентноста за работа на работното место на кое работи, според програмата за одржување на компетентност во единицата на контрола на летање и

- важечко лекарско уверение за класа 4.

(3) Напредната обука за стекнување на посебно овластување инструктор на контролор и/или помошник контролор на летање се врши согласно препораките на EATMP содржани во документот Стручно оспособување за контролори на летање во оперативни центри (EUROCONTROL ATCO Training at operational units).

Член 23

(1) Напредна обука за стекнување на посебно овластување за оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање може да започне инструктор контролор на летање со:

- важечка дозвола на контролор на летање со соодветен рејтинг, придружно овластување и овластување за одредено оперативно работно место;

- најмалку пет години работно искуство како контролор на летање;

- најмалку две години овластување за одредена единица на контрола на летање односно одредено оперативно работно место;

- позитивна оценка за компетентноста за работа на работното место на кое работи, според програмата за одржување на компетентност на одредена единица на контролор на летање и

- важечко лекарско уверение за класа 3.

(2) Напредна обука за стекнување на посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање може да започне инструктор на помошник контролор на летање со:

- важечка дозвола на помошник контролор на летање и овластување за работа на одредено оперативно работно место;

- најмалку три години работно искуство како помошник контролор на летање;

- најмалку две години овластување за одредена единица на контрола на летање, односно одредено оперативно работно место;

- позитивна оценка за компетентноста за работа на работното место на кое работи, според програмата за одржување на компетентност на одредена единица на контрола на летање и

- важечко лекарско уверение за класа 4.

(3) Напредната обука за стекнување на посебно овластување за оценувач/испитувач се врши согласно препораките на EATMP содржани во документот Стручно оспособување за контролори на летање во оперативни центри (EUROCONTROL Assessing operational competency).

Член 24

За напредната обука за извршување на одредени стручни работи во врска со контрола на летање за кои со овој правилник не е предвидено овластување во дозволата за работа, односно испит, се води евиденција од страна на единицата на контрола на летање.

Член 25

Организациите или центрите за обука на персоналот за контрола на летање (кои се овластени за давање на услуги на воздухопловна навигација) обезбедуваат секоја единица на контрола на летање да има програма за одржување на компетентност во единицата на контрола на летање, со која се определуваат барањата кои мора да ги исполни контролор на летање, помошник контролор на летање, инструктор или оценувач/испитувач и постапките преку кои се обезбедува постојано одржување на пропишаното ниво на компетентност, а кои се однесуваат на:

1) минималниот број на часови оперативна работа во определен период на одреден сектор или оперативно работно место;

2) детален опис на начинот на кој се врши проценка на континуираната компетентност за секој рејтинг, придружно овластување и/или посебно овластување пропишано со овој правилник;

3) начинот, програмата и динамиката на спроведување на проверка на компетентноста по периодични обновувања на знаењето, обуки за вонредни (невообичаени/итни) ситуации, воведување на нова опрема, уред или процедура, или нивна промена;

4) начинот на кој се врши проценка на компетентноста по подолго отсуство од работа;

5) начинот на назначување на оценувачите/испитувачите на компетентност и

6) начинот, програмата и динамиката за стручно оспособување во случај некој да биде оценет како некомпетентен.

Член 26

(1) Организациите или центрите за обука на персоналот за контрола на летање, односно единиците на контрола на летање водат посебно досие за секој кандидат кој посетувал обука во кое се наведуваат личните податоци на кандидатот и податоци за траење на обуката, податоци за инструкторите кои ја вршеле обуката, за положените испити, степенот на оспособување и видот на работите за кои кандидатот се обучувал.

(2) Организациите или центрите за обука на персоналот на контрола на летање водат евиденција за извршените обуки и за издадените потврди за завршена обука.

Член 27

(1) Организациите или центрите за обука му издаваат потврда за завршена обука на секој кандидат кој ја завршил обуката.

(2) Потврдата од став (1) на овој член содржи: име на организацијата или центарот за обука, лични податоци за кандидатот, податоци за обуката која што ја завршил кандидатот, датум на почеток и завршување на обуката, оценки по предметите и општиот успех на кандидатот.

**3. НАЧИН НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА РЕДОВНА И
ВОНРЕДНА ПРОВЕРКА****3.1. Редовни проверки****Член 28**

(1) Кандидатот за контролор на летање треба во рок од 30 дена по успешно завршената обука во одредена единица на контрола на летање, да поднесе писмено барање до Агенцијата за полагање на испитот за стекнување на дозвола со одреден рејтинг, придружно овластување и/или одредено посебно овластување.

(2) Барање за полагање на испитот од став (1) на овој член, може да поднесе кандидат за контролор на летање кој има:

- наполнето најмалку 20 години;
- дозвола за студент контролор на летање;
- потврда за завршена обука во одредена единица на контрола на летање за соодветниот рејтинг, придружно овластување и/или одредено посебно овластување;
- доказ дека завршената обука од претходната алинеја во периодот од шест месеци непосредно пред поднесувањето на барањето ги задоволува минимумите за оперативна работа согласно ICAO Annex 1, точка 4.4.2.2, односно:

а) за стекнување на рејтинг аеродромска визуелна контрола (ADV) и/или рејтинг аеродромска инструментална контрола (ADI) доказ за работа на оперативното работно место, во единицата односно на работното место за кое се поднесува барањето, од минимум 90 часа или еден месец, кое и да е подолго;

б) за стекнување на рејтинг природна надзорна контрола/радар (APS/RAD) или рејтинг обласна надзорна контрола/радар (ACS/RAD), доказ за работа на оперативното работно место, во единицата односно работното место за кое се поднесува барањето, од минимум 180 часа или три месеци, кое и да е подолго;

- важечко лекарско уверение за здравствена способност класа 3;
- доказ дека е платен надоместок за полагање на испит и

- потврда за познавање англиски јазик најмалку оперативно ниво 4 на ICAO.

(3) Кандидатот за помошник контролор на летање треба во рок од 30 дена по успешно завршената почетна обука за помошник контролор на летање и обука во одредена единица на контрола на летање за одредено оперативно работно место, да поднесе писмено барање до Агенцијата за полагање на испитот за стекнување на дозвола и посебно овластување за одредена единица на контрола на летање, односно одредено оперативно работно место.

(4) Барање за полагање на испитот од став (3) на овој член, може да поднесе кандидат за помошник контролор на летање кој има:

- наполнето најмалку 18 години;
- завршено средно образование;
- потврда за завршена почетна обука за помошник контролор на летање и обука во одредена единица на контрола на летање за одредено оперативно работно место;
- важечко лекарско уверение за здравствена способност класа 4;
- доказ дека е платен надоместок за полагање на испит и
- потврда за познавање јазик најмалку оперативно ниво 3 на ICAO.

(5) Кандидатот треба во рок од 30 дена по успешно завршената обука во одредена единица на контрола на летање, да поднесе писмено барање до Агенцијата за полагање на испитот за стекнување на нов рејтинг, придружно овластување и/или одредено посебно овластување.

(6) Барање за полагање на испитот од став (5) на овој член, може да поднесе кандидат за стекнување на нов рејтинг, придружно овластување и/или одредено посебно овластување кој има:

- дозвола за контролор на летање;
- потврда за завршена обука во одредена единица на контрола на летање за соодветниот рејтинг, придружно овластување и/или одредено посебно овластување;
- доказ дека завршената обука од претходната алинеја во периодот од шест месеци непосредно пред поднесувањето на барањето ги задоволува минимумите за оперативна работа согласно ICAO Annex 1, точка 4.4.2.2, односно:

а) за стекнување на рејтинг аеродромска визуелна контрола (ADV) и/или рејтинг аеродромска инструментална контрола (ADI), доказ за работа на оперативното работно место, во единицата односно на работното место за кое се поднесува барањето, од минимум 60 часа или еден месец, кое и да е подолго;

б) за стекнување на рејтинг природна надзорна контрола/радар (APS/RAD) или рејтинг обласна надзорна контрола/радар (ACS/RAD), доказ за работа на оперативното работно место, во единицата односно работното место за кое се поднесува барањето, од минимум 120 часа или три месеци, кое и да е подолго;

- важечко лекарско уверение за здравствена способност класа 3;
- доказ дека е платен надоместок за полагање на испит и

- потврда за познавање англиски јазик најмалку оперативно ниво 4 на ICAO.

(7) Кандидатот треба во рок од 30 дена по успешно завршената напредна обука за посебно овластување за инструктор на контролор на летање, да поднесе писмено барање до Агенцијата за полагање на испитот за стекнување на тоа овластување.

(8) Барање за полагање на испитот од став (7) на овој член, може да поднесе кандидат за стекнување на посебно овластување инструктор на контролор на летање кој има:

- дозвола на контролор на летање со соодветен рејтинг, придружно овластување и посебно овластување за работа на одредено оперативно работно место за кое ќе врши стручно оспособување;

- најмалку две години работно искуство како контролор на летање со овластувањето за кое ќе врши стручно оспособување;

- најмалку шест месеци работно искуство како контролор на летање со овластување за одреденото оперативно работно место за кое ќе врши стручно оспособување;

- потврда дека е оценет како компетентен за работа на работното место за кое ќе врши стручно оспособување, според програмата за одржување на компетентност на одредена единица на контрола на летање;

- потврда за успешно завршена напредна обука за стекнување на посебно овластување за инструктор за обука на оперативно работно место;

- доказ дека е платен надоместок за полагање на испит и

- важечко лекарско уверение за здравствена способност класа 3.

(9) Кандидатот треба во рок од 30 дена по успешно завршената напредна обука за посебно овластување за инструктор на помошник контролор на летање, да поднесе писмено барање до Агенцијата за полагање на испитот за стекнување на тоа овластување.

(10) Барање за полагање на испитот од став (9) на овој член, може да поднесе кандидат за стекнување на посебно овластување инструктор на помошник контролор на летање кој има:

- дозвола на помошник контролор на летање со соодветно придружно овластување и посебно овластување за работа на одредено оперативно работно место за кое ќе врши стручно оспособување;

- најмалку две години работно искуство како помошник контролор на летање со овластувањето за кое ќе врши стручно оспособување;

- најмалку шест месеци работно искуство како помошник контролор на летање со овластување за одреденото оперативно работно место за кое ќе врши стручно оспособување;

- потврда дека е оценет како компетентен за работа на работното место за кое ќе врши стручно оспособување, според програмата за одржување на компетентност на одредена единица на контрола на летање;

- потврда за успешно завршена напредна обука за стекнување на посебно овластување за инструктор за обука на оперативно работно место;

- доказ дека е платен надоместок за полагање на испит и

- важечко лекарско уверение за здравствена способност класа 4.

(11) Кандидатот треба во рок од 30 дена по успешно завршената напредна обука за стекнување на посебно овластување за оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање да поднесе писмено барање до Агенцијата за полагање на испитот за стекнување на тоа овластување.

(12) Барање за полагање на испитот од став (11) на овој член, може да поднесе кандидат за полагање на испит за стекнување на посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање кој има:

- потврда за успешно завршена напредна обука за стекнување на посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање;

- важечка дозвола за контролор на летање со одредено овластување и придружно овластување;

- работно искуство од најмалку пет години како контролор на летање и најмалку две години овластување за одредена единица на контрола на летање, односно оперативно работно место за кое ќе врши оценување/испитување;

- потврда дека е оценет како компетентен за работа на работното место за кое ќе врши оценување/испитување, според програмата за одржување на компетентност на одредена единица на контрола на летање;

- важечка дозвола на инструктор на контролор на летање за одредено оперативно работно место за кое ќе врши оценување/испитување;

- положено испит за стекнување на посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање согласно овој правилник;

- важечко лекарско уверение за здравствена способност класа 3 и

- доказ дека е платен надоместок за полагање на испит.

(13) Кандидатот треба во рок од 30 дена по успешно завршената напредна обука за стекнување на посебно овластување за оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање да поднесе писмено барање до Агенцијата за полагање на испитот за стекнување на тоа овластување.

(14) Барање за полагање на испитот од став (13) на овој член, може да поднесе кандидат за стекнување на посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање кој има:

- потврда за успешно завршена напредна обука за стекнување на посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање;

- важечка дозвола за помошник контролор на летање;

- работно искуство од најмалку пет години како помошник контролор на летање и најмалку две години овластување за одредена единица на контролата на летање;

- потврда дека е оценет како компетентен за работа на работното место за кое ќе врши оценување/испитување, според програмата за одржување на компетентност на одредена единица на контрола на летање;

- важечка дозвола на инструктор на помошник контролор на летање односно одредено оперативно работно место за кое врши оценување/испитување;

- важечко лекарско уверение за здравствена способност класа 4 и

- доказ дека е платен надоместок за полагање на испит.

Член 29

(1) Агенцијата, по приемот на барањето за полагање на испит, врши проверка дали кандидатот ги исполнува условите за полагање на испит од член 28 на овој правилник.

(2) Ако се утврди дека кандидатот ги исполнува пропишаните услови, Агенцијата во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето донесува решение за одобрување на полагање на испитот во кое се одредува терминот на полагање на испитот кој не може да биде подолг од три месеци од денот на поднесување на барањето, листата на испитувачи задолжени за спроведување на испитот и испитувачот кој ќе биде задолжен за организирање на целокупниот испит и доставување на испитните материјали.

(3) На барање на испитувачите, рокот за спроведување на практичниот дел од испитот може да биде продолжен за најмногу шест месеци од истекот на рокот од став (2) на овој член.

(4) Полагањето на испитот не може да биде одредено во рок помал од 15 дена од денот кога решението од став (2) на овој член му било доставено на кандидатот.

(5) По исклучок од став (4) на овој член полагањето на испитот може да се спроведе и во пократок рок врз основа на писмено барање на кандидатот.

(6) Ако Агенцијата утврди дека кандидатот не ги исполнува пропишаните услови за полагање на испитот, донесува решение за одбивање на барањето за полагање испит кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 30

(1) Испитот го спроведуваат испитувачи кои со решение ги определува Агенцијата од утврдената листа на воздухопловни стручњаци.

(2) Бројот на испитувачи се утврдува во зависност од бројот на предметите, односно од обемот на практичниот дел на испитот, при што еден испитувач може да спроведе испит за најмногу три предмети, вклучувајќи го и практичниот дел.

(3) Практичниот дел од испитите поврзани со дозвола на контролор на летање се спроведува од страна на најмалку три испитувачи кои најмалку поседуваат дозвола со рејтинг, придружно овластување и/или одредено посебно овластување за кои кандидатот полага испит.

(4) Практичниот дел од испитите поврзани со дозвола на помошник контролор на летање се спроведува од страна на најмалку два испитувачи кои најмалку поседуваат дозвола со рејтинг, придружно овластување и/или одредено посебно овластување за кои кандидатот полага испит.

(5) Испитувачот задолжен за организирање на испитот во рок од седум дена од денот на завршувањето на испитот доставува извештај до Агенцијата.

Член 31

Секој испитувач за спроведување на испитот го испрашува кандидатот од областа за која е именуван и по завршување на испитот го оценува успехот на кандидатот по предметите со оценка „положил“ или „не положил“.

Член 32

(1) Испитот за стекнување на дозвола, рејтинг, придружно овластување и/или посебно овластување се состои од теоретски дел по секој предмет поединечно и практичен дел.

(2) Теоретскиот дел од испитот се состои од писмени испити по секој предмет поединечно.

(3) Практичниот дел од испитот опфаќа практична проверка на стекнатите способности и знаења на одредено оперативно работно место, по потреба и на симулатор и усмен дел.

Член 33

(1) Теоретскиот дел на испитот е положен доколку писмениот испит за секој предмет поединечно е положен со успех од најмалку 80%.

(2) Кандидатот кој нема да го положи теоретскиот дел на испитот по најмногу три предмети има право на поправен испит по тие предмети во рок кој го определува Агенцијата и кој не може да биде пократок од 30 дена, ниту подолг од 60 дена од денот на доставување на испитните листи за одржаниот испит до Агенцијата.

(3) Ако кандидатот не го положи поправниот испит од ставот (2) на овој член се смета дека испитот не е положен во целост.

(4) Ако кандидатот не го положи теоретскиот дел на испитот за повеќе од три предмети се смета дека испитот не е положен во целост.

Член 34

(1) Практичниот дел од испитот се спроведува откако кандидатот ќе го положи теоретскиот дел од испитот.

(2) Практичната проверка од член 32 став (3) на овој правилник се спроведува според целите и стандардите дефинирани во програмата за стручно оспособување на соодветната единица, што кандидатот треба да ги постигне за успешно завршување на обуката во одредена единица на контрола на летање соодветни на работното место за кое полага.

(3) Усмениот дел од практичниот испит трае најмногу 60 минути и се спроведува по завршување на практичниот дел и има за цел да се утврди способноста на кандидатот за справување со сообраќајни ситуации кои не настанале во текот на испитот.

(4) Се смета дека кандидатот го положил практичниот дел од испитот ако ги има положено и практичната проверка и усмениот дел.

(5) Ако кандидатот не го положи практичниот дел од испитот се смета дека не го положил испитот во целост.

Член 35

Полагањето на испитот кандидатот може да го повтори само уште еднаш и тоа во рок не пократок од 3 месеци и не подолг од 6 месеци, од датумот на првото полагање.

3.1.1 Редовни проверки на контролори на летање

Член 36

(1) Кандидатот за контролор на летање кој полага испит за стекнување на дозвола, полага и испит за стекнување со рејтинг, придружно овластување и посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно овластување за одредено оперативно работно место.

(2) Кандидатот контролор на летање кој поседува важечка дозвола и полага испит за стекнување нов рејтинг и ново придружно овластување, полага и испит за стекнување на посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно посебно овластување за одредено оперативно работно место соодветно на тој рејтинг и придружно овластување.

Член 37

Кандидатот од член 36 став (1) на овој правилник во теоретскиот дел на испитот ги полага следните предмети во обем, содржина и ниво на знаење соодветен на „Спецификациите за заедничката основна содржина на почетната обука за контролори на летање“ на EUROCONTROL (EUROCONTROL Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training) Анекс 1 и Анекс соодветен на рејтингот и придружното овластување за кое полага кандидатот:

- 1) Воздухопловни прописи;
- 2) Управување во воздушниот сообраќај;
- 3) Метеорологија;
- 4) Навигација;
- 5) Воздухоплови;
- 6) Човечки фактор;
- 7) Системи и опрема;
- 8) Фразеологија и
- 9) Воздухопловен англиски јазик.

Член 38

Кандидатот од член 36 став (2) во теоретскиот дел на испитот ги полага предметите од член 37 на овој правилник во обем, содржина и ниво на знаење соодветен на препораките од документот „Спецификациите за заедничката основна содржина на почетната обука за контролори на летање“ на EUROCONTROL (EUROCONTROL Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training) Анекс соодветен на рејтингот и придружното овластување за кое полага кандидатот. Во тој случај кандидатот не го полага предметот воздухопловен англиски јазик.

Член 39

Кандидатот студент контролор на летање или контролор на летање кој полага испит за стекнување на посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно одредено оперативно работно место, во теоретскиот дел од испитот ги полага следните предмети во обем, содржина и ниво на знаење соодветен на програмата за стручно оспособување на одредената единица на контрола на летање:

- 1) Локалните карактеристики на просторот на надлежност;
- 2) Експлоатација на уреди и средства;
- 3) Технологија на работа;
- 4) Постапки за координација и
- 5) Вонредни (невообичаени/итни) постапки.

Член 40

(1) Контролор на летање кој полага испит за стекнување со посебно овластување инструктор на контролор на летање се стекнува и со посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно овластување за одредено оперативно работно место за кои полага за инструктор.

(2) Во теоретскиот дел од испитот од став (1) од овој член покрај испитите од член 37 на овој правилник со повисок степен на знаење и способност за пренесување на знаењата, кандидатот полага и:

1) Оперативна стручна оспособеност на контролор на летање;

2) Методи и средства за стручна оспособеност на контролор на летање и

3) Програма за стручно оспособување за соодветната единица на контрола на летање.

(3) Практичен дел од испитот за стекнување на посебно овластување инструктор на контролор на летање се спроведува со три надгледувања на оперативна работа на студент контролор на летање или контролор на летање.

Член 41

(1) Инструктор на контролор на летање кој полага испит за стекнување на посебно овластување за инструктор за нова единица на контрола на летање, односно ново оперативно работно место, во теоретскиот дел од испитот го полага само предметот од член 40 став (2) алинеја 3 на овој правилник.

(2) Испитот од став (1) од овој член не содржи практичен дел.

Член 42

(1) Инструктор на контролор на летање кој полага испит за стекнување со посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање, во теоретскиот дел од испитот полага:

1) Оценување на оперативна компетентност и

2) Програма за одржување на компетентноста во соодветната единица на контрола на летање.

(2) Практичниот дел од испитот опфаќа спроведување на три постапки на оценување на компетентност на контролори на летање согласно одобрени програми за одржување на компетентност.

Член 43

(1) Оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање кој полага испит за стекнување на посебно овластување за оценувач/испитувач на компетентност на контролори на летање за нова единица на контрола на летање, односно ново оперативно работно место, во теоретскиот дел од испитот го полага само предметот од член 42 став (1) алинеја 2 на овој правилник.

(2) Испитот од став (1) од овој член не содржи практичен дел.

3.1.2 Редовни проверки на помошници контролори на летање

Член 44

(1) Кандидатот за помошник контролор на летање кој полага испит за стекнување на дозвола, полага и испит за стекнување на посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно овластување за одредено оперативно работно место.

(2) Кандидатот од став (1) на овој член во теоретскиот дел на испитот ги полага следните предмети во обем, содржина и ниво на знаење соодветен на одобрената програма за почетно стручно оспособување на помошник контролор на летање:

- 1) Воздухопловни прописи;
- 2) Вовед во услуги во воздушниот сообраќај;
- 3) Воздухопловно информирање;
- 4) Метеорологија;
- 5) Навигација;
- 6) Воздухоплови;
- 7) Човечки фактор и
- 8) Системи и опрема.

Член 45

Кандидатот помошник контролор на летање кој полага испит за стекнување на посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно за одредено оперативно работно место, во теоретскиот дел од испитот ги полага следните предмети во обем, содржина и ниво на знаење соодветен на програмата за стручно оспособување на одредената единица на контрола на летање:

- 1) Локални карактеристики на простор на надлежност;
- 2) Експлоатација на уреди и средства;
- 3) Технологија на работа и вонредни постапки и
- 4) Постапки за координација.

Член 46

(1) Помошник контролор на летање кој полага испит за стекнување со посебно овластување инструктор на помошник контролор на летање, во теоретскиот дел од испитот покрај предметите од член 44 на овој правилник со повисок степен на знаење и способност за пренесување на знаењата, полага и:

- 1) Оперативна стручна оспособеност на помошник контролор на летање;
- 2) Методи и средства за стручна оспособеност на помошник контролор на летање и
- 3) Програма за стручна оспособеност во соодветната единица на контрола на летање.

(2) Практичен дел од испитот за ова овластување се спроведува со три надгледувања на оперативна работа на кандидат за помошник контролор на летање или помошник контролор на летање.

(3) Кандидат кој поседува посебно овластување инструктор на контролор на летање, а кој полага испит за стекнување на посебно овластување инструктор на помошник контролор на летање, го полага само теоретскиот дел од испитот по предметот од став (1) точка 3 на овој член.

Член 47

(1) Инструктор на помошник контролор на летање кој полага испит за стекнување со посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање, во теоретскиот дел од испитот полага:

- 1) Оценување на оперативна компетентност и
- 2) Програма за одржување на компетентноста во соодветната единица на контрола на летање.

(2) Практичниот дел од испитот опфаќа спроведување на три постапки на оценување на компетентноста на помошник контролори на летање.

(3) Кандидат инструктор на помошник контролор на летање кој поседува посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање, а кој полага за стекнување на посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање, го полага само теоретскиот дел од испитот по предметот од став (1) точка 2 на овој член.

3.2. Вонредни проверки

Член 48

(1) Постапката за вонредна проверка ја спроведува Агенцијата, врз основа на предлог мерките од инспекциски записник и решение за суспензија на персонал на контрола на летање.

(2) Агенцијата донесува решение за вонредна проверка со кое се определува начинот и времето на спроведување на вонредната проверка и се доставува на лицето на кое се однесува вонредната проверка.

(3) Вонредната проверка на стручна способност се спроведува за определени предмети од теорискиот и/или практичниот дел на испитот за стекнување на дозвола и/или овластување.

(4) Во случај на успешно завршена вонредна проверка, Агенцијата со решение го повлекува решението за суспензија.

(5) Во случај на неуспешно завршена вонредна проверка, Агенцијата донесува решение за продолжување на суспензијата и за спроведување на дополнителна обука во одредена единица на контрола на летање, односно одредено оперативно работно место за теоретскиот и практичниот дел од предметите за кои кандидатот бил упатен на вонредна проверка.

(6) Доколку лицето на кое му е изречена суспензија не се јави на вонредната проверка или неуспешно ја заврши дополнителната обука од став (5) на овој член, Агенцијата со решение ја повлекува дозволата, односно овластувањето.

4. ВИД НА ДОЗВОЛИ И/ИЛИ ОВЛАСТУВАЊА И УСЛОВИ ЗА НИВНО СТЕКНУВАЊЕ

4.1. Дозволи на персонал на контрола на летање и услови за нивно стекнување

4.1.1 Дозвола за студент контролор на летање

Член 49

(1) Дозвола на студент контролор на летање заради започнување на обука во одредена единица на контрола на летање му се издава на кандидат кој покрај условите од член 10 став (1) на овој правилник ги исполнува и следните услови:

- да има потврда за завршена почетна обука за стекнување на соодветен рејтинг и придружно овластување и
- да има потврда за познавање англиски јазик оперативно ниво 4 на ICAO.

(2) Дозволата за студент контролор на летање треба да содржи најмалку еден рејтинг и едно придружно овластување доколку истото постои, а за кои студентот завршил почетна обука.

(3) Лицето на кое му е издадена дозвола за студент контролор на летање може да извршува работи на контрола на летање само под надзор на инструктор.

(4) Дозволата за студент контролор на летање е со важност од една година.

Член 50

(1) Лицето на кое му е издадена дозвола за студент контролор на летање треба да ја започне обуката во одредена единица на контрола на летање во рок кој не може да биде подолг од шест месеци од денот на издавање на дозволата.

(2) Лицето од став (1) на овој член кој нема да започне обука во одредена единица на контрола на летање во рок од шест месеци или има прекин во обуката подолг од шест месеци, може да ја започне обуката ако со успех од најмалку 75% ја заврши проценката на предходно стекнатата компетентност во организацијата или центарот за обука во која ја има завршено почетната обука, согласно стандардите од документот „Спецификацииите за заедничката основна содржина на почетната обука за контролори на летање“ на EUROCONTROL (EUROCONTROL Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training) Анекс 1 и Анекс соодветен на рејтингот и/или придружното овластување за кое му била издадена дозволата за студент контролор на летање.

4.1.2 Дозвола за контролор на летање

Член 51

(1) Дозвола за контролор на летање му се издава на кандидатот кој ги исполнува следните услови:

- да има наполнето најмалку 21 година;
- да поседува важечка дозвола на студент контролор на летање;
- да поседува потврда за успешно завршена обука во одредена единица на контрола на летање за одредено оперативно работно место;
- да има положен испит за стекнување на дозвола за контролор на летање, соодветен рејтинг, придружно овластување и посебно овластување за одредена единица, односно за одредено оперативно работно место;
- да поседува доказ за познавање на англиски јазик најмалку ниво 4 на ICAO и
- да поседува лекарско уверение за здравствена способност класа 3.

(2) Дозволата од став (1) на овој член содржи најмалку еден рејтинг со соодветно придружно овластување, посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно за одредено оперативно работно место и посебно овластување за познавање на англиски јазик.

Член 52

Во дозволата на контролор на летање се впишува најмалку еден од следните рејтинзи:

1) Аеродромска визуелна контрола (Aerodrome Control Visual- ADV);

2) Аеродромска инструментална контрола (Aerodrome Control Instrument – ADI);

3) Приодна процедурална контрола (Approach Control Procedural – APP);

4) Приодна надзорна контрола Approach Control Surveillance – APS);

5) Обласна процедурална контрола (Area Control Procedural – ACP) и

6) Обласна надзорна контрола (Area Control Surveillance – ACS) за кои кандидатот поднел доказ дека ја завршил соодветната обука.

Член 53

(1) Лицето кое поседува дозвола за контролор на летање во која е впишан рејтинг аеродромска визуелна контрола, може да обезбедува услуга на контрола на летање за аеродромски сообраќај на аеродром за кој нема објавено процедури за приод или заминување на воздухоплови по инструменти.

(2) Во дозволата на контролор на летање со впишан рејтинг од став (1) на овој член се впишува најмалку едно посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно за одредено оперативно работно место.

(3) Рејтингот од став (1) на овој член нема придружни овластувања.

Член 54

(1) Лицето кое поседува дозвола за контролор на летање во која е впишан рејтинг аеродромска инструментална контрола, може да обезбедува услуга на контрола на летање за аеродромски сообраќај на аеродром за кој има објавено процедури за приод или заминување на воздухоплови по инструменти.

(2) Со рејтингот од став (1) на овој член се издава најмалку едно од следните придружни овластувања:

- Контролна кула (Tower Control endorsement – TWR), врз основа на кое имателот е овластен за вршење на работи на контрола на летање во услови кога аеродромската контрола се обезбедува од едно оперативно работно место;

- Контрола на движење по земја (Ground Movement Control endorsement – GMC), врз основа на кое имателот е овластен за вршење на работи на контрола на движење по земја;

- Надзорна контрола на движење на земја (Ground Movement Surveillance Endorsement – GMS) врз основа на кое имателот на придружно овластување Контролна кула - TWR или на придружно овластување Контрола на движење по земја - GMC може да врши контрола на движење по земја со помош на системи за водење на движењето по земја на воздухоплови и на возила за водење по маневарските површини и платформата во услови на слаба надворешна видливост;

- Контрола на воздухоплови во лет (Air Control endorsement – AIR), врз основа на кое имателот е овластен за вршење на работи на контрола на летање на воздухоплови во лет;

- Аеродромска радарска контрола (Aerodrome Radar Control endorsement – RAD) врз основа на кое имателот на придружно овластување Контрола на воздухоплови во лет или на придружно овластување Контролна кула е овластен за вршење на работи на аеродромска контрола со помош на надзорна опрема - радар.

(3) Во дозволата на контролор на летање со впишан рејтинг од став (1) на овој член и најмалку едно придружно овластување, се впишува и најмалку едно посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно за одредено оперативно работно место.

Член 55

(1) Лицето кое поседува дозвола за контрола на летање во која е впишан рејтинг за приодна процедурална контрола, може да обезбедува услуга на контрола на летање на воздухоплови во доаѓање, заминување или транзитирање, без употреба на надзорна опрема.

(2) Дозволата на контролор на летање со впишан рејтинг од став (1) на овој член треба да има впишано најмалку едно посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно за одредено оперативно работно место.

(3) Рејтингот од став (1) на овој член нема придружни овластувања.

Член 56

(1) Лицето кое поседува дозвола за контрола на летање во која е впишан рејтинг за приодна надзорна контрола, може да обезбедува услуга на контрола на летање на воздухоплови во доаѓање, заминување или транзитирање, со употреба на надзорна опрема.

(2) Со рејтингот од став (1) на овој член се издава најмалку едно од следните придружни овластувања:

- Радар (Radar endorsement – RAD) врз основа на кое имателот е овластен за вршење на работи на приодна контрола на летање со помош на примарен и/или секундарен надзорен радар;

- Автоматски зависен систем за надзор (Automatic Dependent Surveillance endorsement – ADS) врз основа на кое имателот е овластен за вршење на работи на приодна контрола на летање со помош на автоматски зависен систем за надзор;

- Прецизен приоден радар (Precision Approach Radar endorsement – PAR) врз основа на кое имателот на придружно овластување Радар е овластен да обезбеди прецизен приод контролиран од земја на воздухоплови во завршен приод на полетно-слетната патека со користење на прецизен приоден радар;

- Надзорен приоден радар (Surveillance Radar Approach endorsement – SRA) врз основа на кое имателот на придружно овластување Радар е овластен да обезбеди непрецизен приод, контролиран од земја на воздухопловите при завршниот приод кон полетно-слетната патека, со користење на надзорна опрема и

- Терминална контрола (Terminal Control endorsement – TCL) врз основа на кое имателот на придружно овластување Радар или на придружно овластување Автоматски зависен систем за надзор е овластен за вршење на работи на контрола на летање на воздухоплови во определена терминална зона и/или соседен сектор, со помош на надзорна опрема.

(3) Во дозволата на контрола на летање со впишан рејтинг од став (1) на овој член и најмалку едно придружно овластување, треба да има впишано и најмалку едно посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно за одредено оперативно работно место.

Член 57

(1) Лицето кое поседува дозвола за контрола на летање во која е впишан рејтинг за Обласна процедурална контрола, може да обезбедува услуга на контрола на летање на воздухоплови без употреба на надзорна опрема.

(2) Дозволата на контролор на летање со впишан рејтинг од став (1) на овој член мора да има впишано најмалку едно посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно за одредено оперативно работно место.

(3) Рејтингот од став (1) на овој член нема придружни овластувања.

Член 58

(1) Лицето кое поседува дозвола за контрола на летање во која е впишан рејтинг за обласна надзорна контрола, може да обезбедува услуга на контрола на летање на воздухоплови со употреба на надзорна опрема.

(2) Со рејтингот од став (1) на овој член се издава најмалку едно од следните придружни овластувања:

- Радар (Radar endorsement – RAD) врз основа на кое имателот е овластен за вршење на работи на обласна контрола на летање со помош на примарен и/или секундарен надзорен радар;

- Автоматски зависен систем за надзор (Automatic Dependent Surveillance endorsement – ADS) врз основа на кое имателот е овластен за вршење на работи на обласна контрола на летање со помош на автоматски зависен систем за надзор и

- Терминална контрола (Terminal Control endorsement – TCL) врз основа на кое имателот на придружно овластување Радар или на придружно овластување Автоматски зависен систем за надзор е овластен за вршење на работи на контрола на летање на воздухоплови во определена терминална зона и/или соседен сектор, со помош на надзорна опрема.

(3) Дозвола на контролор на летање со впишан рејтинг од став (1) на овој член и најмалку едно придружно овластување, треба да има впишано и најмалку едно посебно овластување за одредена единица на контрола на летање односно за одредено оперативно работно место.

4.1.3 Дозвола на помошник контролор на летање

Член 59

(1) Дозвола на помошник контролор на летање му се издава на кандидат кој покрај условите од член 10 став (2) на овој правилник ги исполнува и следните услови:

- да има положено испит за стекнување на дозвола за помошник контролор на летање и

- да поседува доказ за познавање на англиски јазик најмалку оперативнo ниво 3 на ICAO.

(2) Дозволата од став (1) на овој член му овозможува на помошник контролорот на летање извршување на одредени работи во врска со контролата на летање пропишани како задачи и одговорности за одреденото оперативнo работно место за кое е овластен помошник контролор на летање и истата не содржи рејтинзи и придружни овластувања.

(3) Во дозволата од став (1) на овој член се впишува најмалку едно посебно овластување за одредена единица на контрола на летање, односно за одредено оперативнo работно место.

4.2. Посебни овластувања на персоналот на контрола на летање и услови за нивно стекнување

4.2.1 Посебно овластување инструктор на контролор на летање

Член 60

(1) Посебно овластување инструктор на контролор на летање му се впишува во дозволата за контрола на летање на кандидатот кој ги исполнува условите од член 28 став (8) на овој правилник и кој има положено испит за стекнување на посебно овластување инструктор на контролор на летање согласно овој правилник.

(2) Врз основа на посебното овластување од став (1) на овој член инструкторот на контролор на летање може да врши обука и надзор на работно место на студенти контролори на летање и контролори на летање и/или да врши обука на симулатор за области опфатени со важечкиот рејтинг.

4.2.2 Посебно овластување инструктор на помошник контролор на летање

Член 61

(1) Посебно овластување инструктор на помошник контролор на летање му се впишува во дозволата за помошник контролор на летање на кандидатот кој ги исполнува условите од член 28 став (10) на овој правилник и кој има положено испит за стекнување на овластување инструктор на помошник контролор на летање согласно овој правилник.

(2) Врз основа на посебното овластување од став (1) на овој член инструкторот на помошник контролор на летање може да врши обука и надзор на оперативнo работно место на кандидат за помошник контролор на летање и помошник контролор на летање за области опфатени со посебното овластување за одредена единица на контрола на летање, односно за одредено оперативнo работно место.

4.2.3 Посебно овластување за оценувач/испитувач на компетентност на контролори на летање

Член 62

(1) Посебно овластување за оценувач/испитувач на компетентност на контролори на летање му се впишува во дозволата за контролор на летање на кандидатот кој ги исполнува условите од член 28 став (12) на овој пра-

вилник и кој има положено испит за стекнување на посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на контролори на летање согласно овој правилник.

(2) Врз основа на посебното овластување од став (1) на овој член оценувач/испитувач на компетентност на контролори на летање може да врши континуирано оценување на компетентност на контролори на летање и спроведува испити, редовни и вонредни проверки/проценки на компетентност на студент контролор на летање и контролор на летање.

4.2.4. Посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање

Член 63

(1) Посебно овластување за оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролори на летање му се впишува во дозволата на кандидатот кој ги исполнува условите од член 28 став (14) на овој правилник и кој има положено испит за стекнување на посебно овластување оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање согласно овој правилник.

(2) Врз основа на посебното овластување од став (1) на овој член оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролори на летање може да врши оценување на компетентноста на помошник контролор на летање и спроведува испити, редовни и вонредни проверки/проценки на компетентноста на кандидат за помошник контролор на летање и помошник контролор на летање.

4.2.5 Посебно овластување за познавање на англиски јазик

Член 64

(1) Посебното овластување за познавање на англиски јазик е составен дел на дозволата на студент контролор на летање и контролор на летање со кое се докажува дека имателот на дозволата поседува пропишано ниво на знаење на англиски јазик, што е неопходно за вршење на работите на контрола на летање.

(2) Имателот на дозвола студент контролор на летање или контролор на летање, треба да поседува знаење на англиски јазик, кое најмалку одговара на оперативното ниво 4 на ICAO, а се однесува на употреба на фразеологија и говорен јазик.

(3) Имателот на дозвола на помошник контролор на летање треба да поседува знаење на англиски јазик кое одговара најмалку на оперативнo ниво 3 на ICAO.

(4) Нивото на познавање на англиски јазик се проверува преку редовни проверки, врз основа на тест одобрен од страна на Агенцијата за цивилно воздухопловство. Испитот го спроведува овластена организација или испитувач од листата на воздухопловни стручњаци.

Член 65

(1) Познавањето на англиски јазик подразбира:
- ефикасна комуникација во ситуации кога е потребна самоговорна врска (телефон/радиотелефон) и во ситуации на непосреден контакт (лице во лице);

- прецизна и јасна комуникација за вообичаени, конкретни теми и теми поврзани со работата;

- употреба на соодветна комуникациска стратегија при разменувањето на пораки, како и препознавање и решавање на недоразбирања (по пат на проверка, потврда или разјаснување на ситуацији) во општ контекст или контекст поврзан за работата;

- релативно лесно и успешно справување со јазичните предизвици што произлегуваат од заплет или неочекуван пресврт на настаните што се случуваат во рамките на рутинската работа или со комуникативна задача со којашто инаку се запознаени;

- користење на дијалект или акцент кој е разбирлив во воздухопловството.

(2) Нивоата пропишани од страна на ИКАО за познавање на англиски јазик се дадени во Прилог 2, кој е составен дел на овој правилник.

5. ФОРМА, СОДРЖИНА, НАЧИН НА ИЗДАВАЊЕ, ПРОДОЛЖУВАЊЕ/ОБНОВУВАЊЕ, ПРОМЕНА И СУСПЕНДИРАЊЕ, РОКОТ НА ВАЖЕЊЕ И ЕВИДЕНЦИЈА НА ДОЗВОЛИТЕ И ОВЛАСТУВАЊАТА

5.1. Форма и содржина

Член 66

(1) Формата и содржината на дозволата и/или овластувањата на студент контролор на летање на летање се дадени во Прилог 3 кој е составен дел на овој правилник.

(2) Формата и содржината на дозволата и/или овластувањата на помошник контролор на летање на летање се дадени во Прилог 4 кој е составен дел на овој правилник.

(3) Формата и содржината на дозволата и/или овластувањата на контролор на летање на летање се дадени во Прилог 5 кој е составен дел на овој правилник.

5.2. Начин на издавање, продолжување/обновување, суспендирање и повлекување на дозволата и/или овластувањето и рок на важење

Член 67

(1) За издавање, обновување или промена на дозвола и/или овластувања на персонал на контролата на летање, кандидатот поднесува барање до Агенцијата, кон кое се приложуваат докази дека се исполнети условите пропишани со овој правилник и важечка потврда дека завршил основна, односно повторна обука согласно Националната програма за обука за обезбедување од дејствија на незаконско постапување на Република Македонија.

(2) За продолжување на дозвола и/или овластувања на персонал на контролата на летање, кандидатот поднесува барање до Агенцијата најмалку 15 дена, но не повеќе од 30 дена пред истекот на важење на дозволата, кон кое приложува:

- соодветно важечко лекарско уверение за здравствена способност;

- важечка потврда дека завршил основна, односно повторна обука согласно Националната програма за обука за обезбедување од дејствија на незаконско постапување на Република Македонија. и

- доказ дека е оценет за компетентен од страна на овластен оценувач/испитувач за рејтинзите, придружните овластување и/или посебните овластувања за кои се однесува барањето за продолжување.

(3) Образецот на барањето од став (1) на овој член е даден во Прилог 6 кој е составен дел на овој правилник.

(4) Агенцијата по приемот на барањето, врши проверка дали е уплатена административна такса и проверка на приложената документација.

(5) При извршување на проверките од ставот (4) на овој член Агенцијата користи листи за проверки претходно изготвени согласно документацијата и податоците кои се проверуваат.

(6) Доколку од проверките наведени во ставот (4) на овој член Агенцијата утврди дека кандидатот ги исполнува условите пропишани со овој правилник во рок од 15 дена од поднесување на барањето донесува решение за издавање, продолжување/обновување или промена кое заедно со дозволата се доставуваат на кандидатот откако ќе донесе доказ дека го платил пропишаниот надоместок за издавање, продолжување/обновување или промена на дозвола и/или овластување на персоналот на контрола на летање.

(7) Доколку Агенцијата утврди дека кандидатот за персонал на контрола на летање не ги исполнува условите за издавање, продолжување/обновување или промена на дозвола, рејтинг и/или овластување пропишани со овој правилник донесува решение за одбивање на барањето кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 68

(1) Важењето на дозволата на студент контролор на летање и контролор на летање се определува преку важењето на рејтинзите, придружните и посебните овластувања кои се впишани во неа и на лекарското уверение здравствена способност.

(2) Важењето на дозволата на помошник контролор на летање се определува преку важењето на посебните овластувања впишани во неа, како и на посебното овластување за познавање на англиски јазик и лекарското уверение за здравствена способност.

Член 69

(1) Важењето на рејтинзите пропишани со овој правилник е условено од периодот на важење на најмалку едно посебно овластување за одредена единица на контрола на летање, односно одредено оперативно работно место.

(2) Ако контролор на летање има прекин на работа во користење на одреден рејтинг кој е подолг од шест месеци, тогаш рејтингот се смета за невалиден и истиот се обновува со спроведување на обука во единица на контрола на летање, односно за одредено оперативно работно место согласно планот (програмата) за обука за таа единица на контрола на летање и со полагање на испитите од членовите 38 и 39 од овој правилник, како и практичен дел од испитот за соодветното оперативно работно место.

Член 70

(1) Рокот на важење на посебното овластување за одредена единица на контрола на летање, односно одредено оперативно работно место е 12 месеци. Рокот на важење на посебното овластување може да се продолжи за следните 12 месеци доколку кандидатот ги исполнува следните услови:

1) да има потврда од единицата на контрола на летање дека во текот на важењето на посебното овластување за одредена единица на контрола на летање ја одржувал својата компетентност согласно програмата за одржување на компетентноста во таа единица на контрола на летање;

2) да има потврда дека е оценет за компетентен за работа за соодветната единица на контрола на летање односно за соодветното оперативно работно место и

3) да има соодветно важечко лекарско уверение за здравствена способност.

(2) Ако во текот на важењето на посебното овластување за одредена единица на контрола на летање, односно за одредено оперативно работно место имателот на дозволата има:

1) прекин на работа, кој е подолг од 60 дена, а пократок од три месеци, треба да се изврши проценка на неговата компетентност на оперативно работно место од страна на оценувач на компетентност, во согласност со Програмата за одржување на компетентност во единицата на контрола на летање;

2) прекин на работа, кој е подолг од три месеци, а пократок од шест месеци, треба да се спроведе дополнителна обука на симулатор или на оперативно работно место и да се изврши проценка на неговата компетентност согласно Програмата за одржување на компетентност во единицата на контрола на летање;

3) прекин на работа, кој е подолг од шест месеци, треба да се спроведе дополнителна обука во одредена единица на контрола на летање, односно за одредено оперативно работно место, согласно планот (програмата) за обука во таа единица на контрола на летање и да се полагаат испитите од член 39 на овој правилник како и практичен дел од испитот за соодветното оперативно работно место.

Член 71

(1) Рокот на важење на посебното овластување за познавање на англиски јазик е три години за ИCAO ниво 4, односно шест години за ИCAO ниво 5.

(2) Посебното овластување за познавање на јазик кое одговара на ИCAO ниво 6 се впишува во дозволата без ограничување на неговата важност.

(3) Рокот на важење на посебното овластување за познавање на англиски јазик е три години за оперативно ниво 3 на ИCAO.

(4) Со цел продолжување на посебното овластување за познавање на англиски јазик имателите на дозволата доставуваат доказ за извршена проверка за нивото на познавање на англиски јазик.

(5) Проверката од став (4) на овој член се спроведува најмногу шест месеци пред истекот на важноста на посебното овластување за познавање на англиски јазик.

(6) Кандидатот кој нема да го положи испитот за стекнување на посебно овластување за познавање на англиски јазик може неограничено да го повторува полагањето во рок кој не може да биде пократок од 60 дена од денот на претходното полагање.

Член 72

(1) Рокот на важење на посебното овластување за инструктор на контролор на летање или инструктор на помошник контролор на летање е 36 месеци.

(2) Со барањето за продолжување на рокот на важење на посебното овластување од став (1) на овој член имателот на дозволата поднесува:

1) потврда дека е оценет за компетентен за инструктор на контролор на летање или инструктор на помошник контролор на летање согласно програмата за одржување на компетентност во одредена единица на контрола на летање и

2) соодветно важечко лекарско уверение за здравствена способност.

Член 73

(1) Рокот на важење на посебното овластување за оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање или оценувач/испитувач на компетентност на помошник на контролор на летање е 36 месеци.

(2) Со барањето за продолжување на рокот на важење на посебното овластување од став (1) на овој член имателот на дозволата поднесува:

1) потврда дека е оценет за компетентен за оценувач/испитувач на компетентност на контролор на летање или оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање согласно програмата за одржување на компетентност во одредена единица на контрола на летање и

2) соодветно важечко лекарско уверение за здравствена способност.

Член 74

Дозволата на студент контролор на летање може да се продолжи на најмногу уште 1 година, и тоа само кога обуката во одредена единица на контрола на летање е започната, а не завршила во предвидениот период од оправдани причини.

Член 75

(1) Лицето што нема да ја продолжи важноста на дозволата во пропишаниот рок може да ја обнови дозволата со полагање на практичниот дел од испитот за стекнување на рејтинзите, придружните овластувања и посебните овластувања впишани во дозволата, доколку од истекот на важноста на дозволата не поминале повеќе од шест месеци.

(2) Доколку од истекот на важноста на дозволата поминале повеќе од 6 месеци, лицето кое поднесува барање за обновување на дозволата, мора успешно да ја заврши обуката за одредена единица на контрола на летање и да го полага испитот за стекнување на овластувањата на кои се однесува барањето.

(3) Во периодот до обновување на дозволата, контролор на летање или помошник контролор на летање може да дава услуги на контрола на летање само под надзор на соодветно квалификуван инструктор, под услов да поседува соодветно важечко лекарско уверение за здравствена способност.

Член 76

(1) Дозволата односно овластувањето се суспендираат во случаите наведени во член 143 од Законот за воздухопловство.

(2) Доколку е исполнет некој од условите за суспендирање на дозволата, лицето не смее да врши работи од својата надлежност до донесување на решение за повлекување на суспензијата.

Член 77

Во случај кога решението за суспензија на важност на дозволата, одреден рејтинг, придружно овластување и/или посебно овластување е донесено поради тоа што лицето било инволвирано во сериозен инцидент или несреќа, тогаш во рок од 30 дена треба да се утврди компетентноста на лицето согласно одобрена програма за одржување на компетентност. Ако се утврди дека лицето е компетентно, тогаш Агенцијата го повлекува решението за суспензија.

Член 78

(1) Во случај кога персонал на контрола на летање нема соодветно важечко лекарско уверение за здравствена способност, истиот не смее да врши работи од својата надлежност се додека не поднесе важечко лекарско уверение за здравствена способност и за истото ја информира Агенцијата.

(2) Во случај кога персонал на контрола на летање не поседува посебно овластување за познавање на англиски јазик согласно овој правилник, тогаш истиот не смее да врши работи од својата надлежност. Во тој случај, единицата на контрола на летање е должна да му обезбеди дополнителна обука согласно програма за обука за персонал на контрола на летање за стекнување на посебно овластување за познавање на англиски јазик во рок од четири месеци и за истото ја информира Агенцијата.

Член 79

Во случај кога персонал на контрола на летање има прекин во оперативна работа за одреден рејтинг и/или придружно овластување подолг од 60 дена но пократок од 6 месеци или при редовна или вонредна проценка е утврдено дека не ги исполнува минимумите по програмата за компетентност на единицата на контрола на летање, тогаш нема да му се дозволи самостојно извршување на работите од својата надлежност поврзани со тој рејтинг и/или придружно овластување и за истото се известува Агенцијата.

(2) Во случаевите од став (1) на овој член единицата на контрола на летање е должна да обезбеди обука согласно програмата за компетентност на соодветната единица на контрола на летање во рок од шест месеци.

(3) Доколку лицето успешно не ја заврши обуката од став (2) на овој член, тогаш по претходно добиено известување од единицата на контрола на летање, Агенцијата ќе донесе решение за суспендирање на соодветниот рејтинг и/или придружно овластување.

Член 80

Агенцијата води евиденција за издадените дозволи, рејтинзи, придружни овластувања и посебни овластувања.

7. КРИТЕРИУМИ, НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ЗАВРШЕНА ОБУКА И ПРОГРАМИ ЗА ОБУКА, ПОЛОЖЕНИ ИСПИТИ, СТЕКНАТИ ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА ВО СТРАНСТВО ЗА ПЕРСОНАЛОТ НА КОНТРОЛА НА ЛЕТАЊЕ

Член 81

Уверенијата на организации или центри за вршење на обука на персоналот на контрола на летање, издадени од страна на националниот надзорен орган на земја-членка на Европската заедничка воздухопловна област се признаваат, доколку се издадени согласно ICAO Анекс I, ЕУ Директивата 2006/23/EЗ за дозволи на контролори на летање на Заедницата, ESARR 5 на EUROCONTROL и препораките на EATMP содржани во документот “Спецификации за заедничката основна содржина на почетната обука за контролори на летање“ на EUROCONTROL (EUROCONTROL Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training).

Член 82

(1) Завршена обука, програма за обука и положени испити се признават доколку се спроведени или изготвени врз основа на програма согласно ESARR 5 на EUROCONTROL, Спецификациите за заедничката основна содржина на почетната обука за контролори на летање“ на EUROCONTROL (EUROCONTROL Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training), EUROCONTROL ATCO Training at operational units, и EUROCONTROL Assessing operational competency која е одобрена од Агенцијата на начин и постапка пропишан со овој правилник.

(2) Стекнати дозволи, рејтинзи и овластувања во странство, освен посебното овластување за одредена единица на контрола на летање, односно за одредено оперативно работно место се признаваат доколку истите се издадени во согласност со ЕУ Директивата 2006/23/EЗ за дозволи на контролори на летање на Заедницата.

Член 83

(1) Лицето кандидат за признавање на завршена обука и програми за обука, положени испити, стекната дозвола, рејтинзи и овластувања во странство поднесува барање до Агенцијата.

(2) Со барањето за признавање на завршена обука во странство се доставуваат следните документи:

- Доказ дека центарот или организацијата за обука е овластен од националната воздухопловна власт за спроведување на обука за персонал на контролата на летање;

- Доказ дека обуката е завршена согласно ESARR 5 на EUROCONTROL, Спецификациите за заедничката основна содржина на почетната обука за контролори на летање“ на EUROCONTROL (EUROCONTROL Specification for the ATCO Common Core Content Initial Training);

Анекс 1 и Анекс соодветен на рејтингот и придружното овластување, EUROCONTROL ATCO Training at operational units и EUROCONTROL Assessing operational competency одобрена од Агенцијата за цивилно воздухопловство;

- Програма за обука според која е обучуван кандидатот;

- Доказ за уплатен надоместок за признавање.

(3) Со барањето за признавање на стекната дозвола, рејтинг, придружно овластување и/или посебно овластување за познавање на англиски јазик во странство се доставуваат следните документи:

- Дозволата заедно со рејтинзите и/или овластувањата во оригинал;

- Доказ дека дозволата, рејтинзите, придружните овластувања и/или посебното овластување за познавање на англиски јазик се стекнати согласно ESARR 5 на EUROCONTROL и ICAO;

- Важечко лекарско уверение за здравствена способност;

- Доказ за уплатен надоместок за признавање.

(4) Стекнатите посебни овластувања во странство, освен посебното овластување за познавање на англиски јазик, се признаваат доколку се достават документите од став (3) на овој член и доколку кандидатот ги положи оние предмети кои ги нема положено согласно овој правилник.

(5) Агенцијата врши увид во доставената документација за исполнетост на критериумите за признавање на завршената обука, односно дозволи и овластувања стекнати во странство.

(6) Доколку се утврди дека се исполнети критериумите за признавање, Агенцијата со решение ја признава завршената обука, односно дозвола и/или овластувања стекнати во странство и на лицето му издава соодветна дозвола.

(7) Доколку се утврди дека не се исполнети критериумите за признавање, Агенцијата со решение го одбива барањето за признавање.

Член 84

(1) Посебно овластување за одредена единица на контрола на летање, односно за одредено оперативно работно место се впишува во дозвола стекната во странство, под услов имателот на дозволата да заврши обука во единицата на контрола на летање согласно планот за обука во таа единица и го положи испитот за

стекнување на посебно овластување за одредена единица на контрола на летање согласно одредбите на овој правилник.

(2) Организацијата или центарот за обука е должен при изготвувањето на планот за обука во единицата на контрола на летање да ги земе во предвид стекнатите знаења и искуството на кандидатот.

(3) Доколку планот за обука од став (2) на овој член е изготвен согласно овој правилник, Агенцијата го одобрува најдоцна во рок од шест недели од денот на поднесувањето.

8. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 85

(1) Дозволите, рејтинзите и/или овластувањата издадени согласно Правилникот за стручна подготовка, обука, испити, дозволи и овластувања на персоналот на контрола на летање („Службен весник на Република Македонија” број 79/2003), остануваат во сила до денот на нивната важност.

(2) Посебното овластување за познавање на англиски јазик кое е впишано во дозвола на персонал на контрола на летање важи до истекот на рокот кој е наведен во дозволата.

Член 86

(1) Одредбите од членовите 3 и 4 на овој правилник ќе отпочнат да се применуваат од 1 ноември 2010 година.

(2) Одредбите од член 20 на овој правилник ќе отпочнат да се применуваат од 1 октомври 2010 година.

(3) Одредбите за познавање на англиски јазик од член 51, член 59 став (1) алинеја 2, член 64 ставови (1), (2) и (3), член 68 и член 78 став (2) ќе отпочнат да се применуваат од 5 март 2011 година.

(4) Со денот на отпочнување на примената на одредбите од став (3) на овој член престанува обврската за полагање на предметот Воздухопловен англиски јазик од член 37 на овој правилник.

Член 87

Со денот на влегување во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за стручна подготовка, обука, испити, дозволи и овластувања на персоналот на контрола на летање („Службен весник на Република Македонија” број 79/2003).

Член 88

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 03-464/5
4 јуни 2010 година
Скопје

В.д. директор,
Зоран Крстевски, с.р.

ПРИЛОГ 1

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО
*REPUBLIC OF MACEDONIA
CIVIL AVIATION AGENCY*

УВЕРЕНИЕ ЗА РАБОТА
APPROVAL CERTIFICATE

Ова уверение му се издава на/ *This certificate is issued to:*

Адреса/*Address:*

Број/*Number:*

Агенцијата за цивилно воздухопловство потврдува дека горенаведената организација ги исполнува условите пропишани со Правилникот за стручно оспособување, проверки, дозволи и овластувања на персоналот на контролата на летање и истата се овластува за организација/центар за обука на персоналот на контролата на летање.

The Civil Aviation Agency confirms that the above named organization complies with the requirements prescribed in Regulation on training, examinations, licensing and ratings of the air traffic control personnel and is empowered to operate as an Organization/Center for training of the air traffic control personnel.

Ова уверение, освен ако не биде суспендирано или повлечено, ќе остане во сила до:
This certificate, unless suspended or revoked, shall continue in effect until:

Датум на издавање/*Date of issue:*

Потпис/*Signature:*

Важи од/*Effective date:*

Директор/*Director General*

ПРИЛОГ 2

Скала на ИСАО за определување на нивото на познавање на јазикот

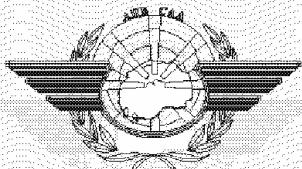
НИВО	ИЗГОВОР	СТРУКТУРА	РЕЧНИК	ТЕЧНОСТ ВО ЗБОРУВАЊЕТО	РАЗБИРАЊЕ	ЗАЕМНА КОМУНИКАЦИЈА
Стручно 6	Користи дијалект и / или акцент што е разбирлив за воздухопловната заедница. Изговорот, нагласокот, ритмот и интонацијата, иако е можно да се под влијание на мајчиниот јазик или регионалните варијанти, речиси никогаш не го попречуваат лесното разбирање.	Релевантните граматички структури и моделите на речениците се определени од јазичните функции, коишто се соодветни на задачите. Доследно добро ги владее како основните така и комплексните граматички структури и моделите на речениците.	Опсегот на речникот и точноста се доволни за ефикасно комуницирање кога се работи за голем број различни познати и непознати теми. Речникот е идиоматски, нијансиран и прилагоден на јазичниот регистар.	Може да зборува подолго време на природен, лесен начин. Користи различни начини на говор за да постигне стилски ефект, на пр. за да нагласи некоја идеја. Спонтано користи соодветни разговорни маркери и сврзници.	Разбирањето е постојано правилно во речиси секој контекст и го опфаќа разбирањето на јазичните и културолошките разлики.	Со леснотија учествува во комуникацијата во речиси сите ситуации. Има чувство за говорните и неговорните знаци и соодветно реагира на нив.
Напредно 5	Изговорот, нагласокот, ритмот и интонацијата, иако е можно да се под влијание на мајчиниот јазик или регионалните варијанти, ретко го попречуваат лесното разбирање.	Доследно добро ги владее основните граматички структури и моделите на речениците. Прави обид за користење комплексни структури, но со грешки коишто понекогаш ја попречуваат комуникацијата.	Опсегот на речникот и точноста се доволни за ефикасно комуницирање кога се работи за општи, конкретни теми и теми поврзани со работата. Доследно и успешно парафразира. Речникот е понскогаш идиоматски.	Може подолго да зборува со релативна леснотија на познати теми, но не користи различни начини на говор како стилско средство. Може да користи соодветни разговорни маркери или сврзници.	Разбирањето на општи, конкретни теми и теми поврзани со работата е правилно и, главно, правилно кога говорникот се соочува со јазична или ситуациона тешкотија или со неочекуван пресврт на настаните. Може да разбира определен број различни варијанти	Одговорите се брзи, соодветни и информативни. Ефикасно ја одржува врската слушател / говорник.

Оперативно 4	Изговорот, нагласокот, ритмот и интонацијата се под влијание на мајчиниот јазик или регионалните варијанти, но само понекогаш го попречуваат лесното разбирање.	Како основните граматички структури така и моделите на речениците ги користат креативно и обично добро ги владее. Можно е да се појават грешки, особено во невообичаени или неочекувани околности, но тие ретко го попречуваат значењето.	Опсегот на речникот и точноста се обично доволни за ефикасно комуницирање кога се работи за општи, конкретни теми и теми поврзани со работата. Може често успешно да парафразира во недостаток на зборови во невообичаени или неочекувани ситуации.	Може да зборува подолго време со соодветно темпо. Понекогаш може да се наруши точноста на зборувањето при преминот од научениот или формулираниот говор кон спонтаната комуникација, но ова не ја попречува заемната комуникација. Може да користи разговорни маркери или сврзници, но во помала мера. Пополнувачките зборчиња не го попречуваат вниманието.	(дијалект и / или акцент) или регистри.	Разбирањето е главно правилно кога се работи за општи, конкретни теми и теми поврзани со работата доколку акцентот или користената варијанта се доволно разбирливи за меѓународната заедница на корисници. Во случаите кога говорникот се соочува со јазична или ситуациона тешкотија или со неочекуван развој на настаните, разбирањето може да биде забавено или може да има потреба од стратегии за појаснување.	Одговорите се обично брзи, соодветни и информативни. Започнува и води куסי разговори дури и во случаите кога има неочекуван пресврт на настаните. Се справува со очигледните недоразбирања по пат на проверка, потврдување или појаснување на соодветен начин.
--------------	---	---	---	--	---	---	--

ПРИЛОГ 3

Рејтинг / Rating Abbreviations Аеродромска визуелна контрола / <i>Aerodrome Control Visual</i> Аеродромска инструментална контрола / <i>Aerodrome Control Instrumental</i> Приодна процедурална контрола / <i>Approach Control Procedural</i> Приодна надзорна контрола / <i>Approach Control Surveillance</i> Обласна процедурална контрола / <i>Area Control Procedural</i> Обласна надзорна контрола / <i>Area Control Surveillance</i>	ADV ADI APP APS ACP ACS
---	--

Оваа дозвола важи заклучно со /
This licence is valid up to and including

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО CIVIL AVIATION AGENCY

ДОЗВОЛА НА СТУДЕНТ КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ STUDENT AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENCE
Издадена во согласност со стандардите на ICAO, ESARR 5 и ECAC Issued in accordance with ICAO, ESARR 5 and ECAC guidelines

I	Издадена од држава/ <i>State of issue:</i>
II	Број на дозволата/ <i>Licence number:</i>
IV	Презиме и име на сопственикот/ <i>Last and first name of holder:</i>
XIV	Датум и место на раѓање/ <i>Date and place of birth:</i>
V	Адреса/ <i>Address:</i>
VI	Државјанство/ <i>Nationality:</i>
VII	Потпис на сопственикот/ <i>Signature of holder:</i>
VIII	Орган што ја издава/ <i>Issuing authority:</i>
X	Потпис на службено лице и датум/ <i>Signature of issuing officer and date:</i>
XI	Печат или сув жиг/ <i>Seal or stamp of issuing authority:</i>

Документот кој што содржи фотографија треба да се носи заради идентификација на сопственикот на дозволата.
A document containing a photo shall be carried for the purposes of identification of the licence holder.

Во согласност со препораките на Европскиот правилник за лиценцирање на персонал - Контролори на летање, во дозволата се внесуваат важењето на лекарското уверение и други пропишани услови на важност.
 Сопственикот на оваа дозвола е овластен да извршува функции на студент контролор на летање со цел да стане квалификуван контролор на летање со следните рејтинзи наведени подолу.
Issued in accordance with the provisions of the European Manual of Personnel Licensing - Air Traffic Controllers.
This licence is subject to the inclusion of a valid medical certificate and to any other specified conditions. The holder of this licence is entitled to exercise the functions of a student air traffic controller for the purpose of becoming qualified for the grant of an air traffic controller licence in the following rating(s) as dated:

Рејтинг <i>Rating</i>	Почетна обука (дата) <i>Initial training (date)</i>
--------------------------	--

ПРИЛОГ 4

Сопственикот е овластен да ги извршува функциите на помошник контролор на летање во единици на контрола на летање за кои поседува важечки овластувања наведени во оваа дозвола.

The holder is entitled to exercise the functions of the assistant air traffic controller at the air traffic services unit(s) for which current endorsement(s) is/are held as detailed in this licence.

Документот кој што содржи фотографија треба да се носи заради идентификација на сопственикот на дозволата.

A document containing a photo shall be carried for the purposes of identification of the licence holder.

ДЕКОДИРАЊЕ / DECODE

Инструктор на помошник контролор на летање /
Assistant ATC On-the-Job-Training Instructor **OJT-I-A**

Оценувач-Испитувач на помошник контролор на летање /
Assistant ATC Assessor **ASE-A**

Други забелешки /
Other conditions

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО
CIVIL AVIATION AGENCY

ДОЗВОЛА НА ПОМОШНИК
КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ

ASSISTANT
AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENCE

Издадена во согласност со стандардите на ICAO, ESARR 5 и ECAC
Issued in accordance with ICAO, ESARR 5 and ECAC guidelines

I	Издадена од држава/ State of issue:
III	Број на дозволата/ Licence number:
IV	Презиме и име на сопственикот/ Last and first name of holder:
XIV	Датум и место на раѓање/ Date and place of birth:
V	Адреса/ Address:
VI	Државјанство/ Nationality:
VII	Потпис на сопственикот/ Signature of holder:
VIII	Орган што ја издава/ Issuing authority:
X	Потпис на службено лице и датум/ Signature of issuing officer and date:
XI	Печат или сув жиг/ Seal or stamp of issuing authority:

ОВЛАСТУВАЊЕ / ENDORSEMENT		
Единица / Unit (ICAO)	Овластувања / Endorsement(s)	Важи до / Valid until

ПРИЛОГ 5

АГЕНЦИЯ ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО
CIVIL AVIATION AGENCY

ДОЗВОЛ ЗА КОНТРОЛОР НА ЛЕТАЊЕ
AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENCE

Издадена в съответствие на ИКАО, ЕСА, РБ и ЕКАС
Issued in accordance with ICAO, ESA, RB and ECAC guidelines

ДЕКОДИРАНЕ / DECODE

ADV Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

ADI Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

APP Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

APS Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

ACP Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

ACS Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

AIR Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

ADS Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

GMC Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

GMS Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

PAR Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

RAD Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

SRA Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

TCL Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

TWR Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

OUT Адвароса извештава контрола /
Advances Control Report

ВАЖЕЧКИ ОВЛАСТУВАЊА / CURRENT RATINGS - ENDORSEMENTS							
Единица / Unit (ICAO)	Сектор - ОРМ Sector-Position	Овластувања / Rating(s)-Endorsements	Важи до / Valid until	Единица / Unit (ICAO)	Сектор - ОРМ Sector - Position	Овластувања / Rating(s) - Endorsements	Важи до / Valid until

I	Издадено од државата <i>State's issue</i>	
II	Број на прозивања <i>Letter number</i>	
IV	Прозвање и име на сопственикот! <i>Let's address name of holder</i>	
XIII	Датум и место на раѓање! <i>Date and place of birth</i>	
XV	Адреса <i>Address</i>	
VI	Државјанство <i>Nationality</i>	
VII	Потпис на сопственикот! <i>Signature of holder</i>	
VIII	Оригиналот ја издава <i>Issuing authority</i>	
X	Потпис на спроведено лице и датум! <i>Signature of issuing officer and date</i>	
XI	Печат или сур јонг! <i>Seal or stamp of issuing authority</i>	

ПРИЛОГ 6

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО
Одделение за дозволи и воздухопловна медицина
Даме Груев 1, 1000 Скопје

Број на дозвола: _____

БАРАЊЕ ЗА...

- ☐ Издавање на дозвола на студент контролор на летање (дел 1, 2, 3, 4, 6, 8)
☐ Издавање на дозвола на контролор на летање (дел 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8)
☐ Издавање на дозвола на помошник на контролор на летање (дел 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8)
☐ Впишување на дополнителен рејтинг / овластување (дел 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8)
☐ Суспендирање на важноста на одреден рејтинг / овластување (дел 1, 2, 3, 5, 6, 8)
☐ Измена на лични податоци (дел 1, 2, 3, 8)
☐ Продолжување на важноста на дозволата / рејтинг / овластување (дел 1, 2, 3, 6, 7, 8)
☐ Полагање на испит за стекнување на дозвола / рејтинг / овластување (дел 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8)

1. ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ		
Презиме: []	Татково име: []	Име: []
Датум на раѓање (дд/мм/гггг): []	Место на раѓање: []	Државјанство: []
Адреса на живеење: []		
Поштански бр.: []	Место: []	Адреса за електронска пошта (емаил): []
Домашен тел: []		Факс: []
2. ПОДАТОЦИ ЗА ЕДИНИЦА НА КОНТРОЛА НА ЛЕТАЊЕ		
Назив: []		ICAO ознака: []
Адреса на единицата: []		Тел. на единицата: []
3. ВИД НА ДОЗВОЛА ЗА РАБОТА (на која се однесува барањето)	☐ Дозвола на контролор на летање ☐ Дозвола на помошник контролор на летање ☐ Дозвола на студент контролор на летање	
4. ПОЧЕТНА ОБУКА	Ознака на курсот: [] Период од: [] / [] / [] до [] / [] / [] Институција: []	
5. СУСПЕНДИРАЊЕ НА НАВЕДЕНИТЕ РЕЈТИНЗИ / ОВЛАСТУВАЊА	☐ ДА	
6. РЕЈТИНЗИ / ОВЛАСТУВАЊА ЗА КОИ СЕ ОДНЕСУВА БАРАЊЕТО		
☐ Аеродромска визуелна контрола (ADV)	Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
☐ Аеродромска инструментална контрола (ADI)	☐ Кула (TWR) ☐ Контрола на движења на земја (GMC) ☐ Контрола на воздухоплови во лет (AIR) ☐ Надзорна контрола на движење на земја (GMS) ☐ Аеродромска радарска контрола (RAD) Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	

☐ Приодна процедурална контрола (APP)	Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
☐ Приодна надзорна контрола (APS)	☐ Радар (RAD) ☐ Автоматски зависен надзор (ADS) ☐ Терминална контрола (TCL) ☐ Водење на воздухоплови со прецизен радар (PAR) ☐ Водење на воздухоплови со надзорен радар (CPA) Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
☐ Обласна процедурална контрола (ACP)	Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
☐ Обласна надзорна контрола (ACS)	☐ Радар (RAD) ☐ Автоматски зависен надзор (ADS) ☐ Терминална контрола (TCL) Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
☐ Овластување инструктор на контрола на летање (OJTI)	Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
☐ Овластување оценувач/испитувач на компетентност (ASE)	Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
☐ Овластување помошник на контролор на летање	Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
☐ Овластување инструктор на помошник на контрола на летање (OJTI-A)	Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
☐ Овластување оценувач/испитувач на компетентност на помошник контролор на летање (ASE-A)	Единица на КП / сектор(и) / оперативно(и) работно место []	
7. ОБУКА ВО ЕДИНИЦА НА КП / ПОТВРДА ЗА УТВРДЕНА КОМПЕТЕНТНОСТ		
Подносителот на барањето успешно заврши обука во единица на контрола на летање според одобрената програма и е оценет како компетентен за извршување на работните задачи во врска со рејтинзите / овластувањата наведени во оваа барање.		
Оценувач / испитувач (име и презиме): []	Потпис: []	Датум: [/ /]
[]	[]	[/ /]
[]	[]	[/ /]
Овластено лице (име и презиме): []	Потпис: []	Датум: [/ /]
[]	[]	[/ /]
8. ИЗЈАВА ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО		
Изјавувам дека внимателно ги разгледав внесените податоци и според мојата најдобра проценка и знаење тие се точни.		
Име и презиме: []	Потпис: []	Датум: [/ /]
[]	[]	[/ /]
9. ЗАБЕЛЕШКИ / ДРУГИ БИТНИ ИНФОРМАЦИИ		